

T.E.

Catalunya

informa

Treballadors i treballadores de l'Ensenyament

NÚM. 270 - FEBRER 2006

www.ccooensenyament.net enseny@conc.es

ESPECIAL

de

M A R Ç

Han col·laborat en aquest número:

Secretaria de la dona:

Mayte de Agorreta
Montse Aragón
Susana Berenguer
Rosa Bofill
Adelina Escandell
Encarna Fernández
Mercè Garcés
Neus Garcia
Beatriz Guarro
Sònia Lázaro
Mercè Mayol
Roser Mulet
Carmina Olivé
Mercè Otero
Lole Pérez
Montse Torras
Dolors Vallejo

Il·lustració Portada:

Elisenda Sanmartí i Curell

EDICIÓ I MAQUETACIÓ:
Ana Molina

DIRECCIÓ:
Marc Vidal

**FEDERACIÓ D'ENSENYAMENT
DE CCOO**
Via Laietana 16, 4a
08003 Barcelona

Tel. 93 481 28 42
Fax: 93 268 42 72
e-mail: ensenya@conc.es

sumari

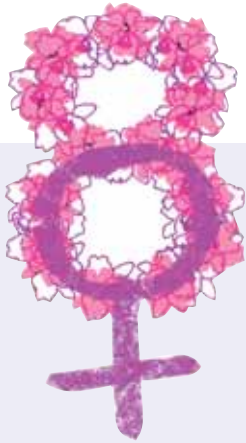
- 3] EDITORIAL
- 4-5] EL FEMINISME A CATALUNYA
- 6-7] TRACTEM-NOS BÉ
- 8-11] UNITATs DIDÀCTICAs
Propostes de treball:
  - 8-9] Billy Elliot
  - 10] Els sentiments d'en Fèlix
  - 11] Tina la Superbruixa
- 12-13] El sexisme en els Videojocs
- 14-15] Conciliem
- 16] Recomanacions

Elisenda Sanmartí i Curell

Nascuda a Barcelona el 23 de Gener de 1975.
Llicenciada en Belles Arts per la Universitat de Barcelona l'any 2000.
Des de l'any 2003 professora de dibuix d'escoles i instituts d'ensenyament secundari.
Màster d'animació audiovisual a la Universitat Autònoma de Barcelona l'any 2002.
Disseny de cartells, targetons i samarretes.
Des de l'any 2003 col·laboració a l'agenda de la dona com a il·lustradora.

CURS de COEDUCACIÓ GIRONA- 2006

- Destinat a: Professorat i personal laboral d'ensenyament públic
- Durada: 15 h (5 sessions de tres hores cadascuna)
- Horari: 18 a 21h
- Dates: dimecres 1, dimarts 14, dimecres 22 i 29 de març i dimecres 5 d'abril.
- Lloc: CEPROM - Rambla Xavier Cugat, 45 - Girona (aparcament pavelló Fontajau)
- Més informació: telèfons 972 48 33 25 - 972 48 33 26

Enguany fa 30 anys de les Jornades Catalanes de la Dona, efemèride que commemorarem amb la celebració de la Trobada de dones que es farà els dies 2, 3 i 4 de juny a les Llars Mundet de Barcelona, amb el lema “Les dones sabem fer i fem saber”. Si ens mirem ara les conclusions sobre educació de les Jornades de 1976, veurem els canvis i els avenços d'aquests anys, però també constatarem l'actualitat i vigència d'algunes reivindicacions que encara són lluny de convertir-se en realitat.

La nostra fita segueix sent l'escola coeducativa on hi hagi una real igualtat d'oportunitats per tots i totes des de l'inici de l'escolarització, on l'educació que s'imparteixi valori igualment l'aportació social i cultural de les dones i dels homes, que trenqui els estereotips i que reconegui i respecti la diferència, sense amagar-la ni silenciar-la.

Sens dubte la coeducació comporta canvis de tota mena en l'ensenyament, però sobretot canvis d'actitud i mentalitat que són processos molt lents que van de la sensibilització i la conscienciació a l'acció. Certament, avui dia hi ha més informació sobre la problemàtica de l'educació de les nenes i les noies, però això no vol dir necessàriament que hi hagi més consciència o una consciència més generalitzada de la discriminació. Cal, encara, una intervenció decidida per tal de vèncer la inèrcia, la indiferència i, fins i tot, l'oposició que troben els projectes coeducatius, la igualtat d'oportunitats, la superació de rols i estereotips i les polítiques d'acció positiva a favor de les nenes, noies i dones.

Amb aquest número pretenem oferir recursos que ajudin a la reflexió i a la presa de postura activa a favor de la coeducació.

Secretaria de la dona

educar Coeducar educar Coeducar
 ar educa educa Coeduc Educa C
 oeducar Co educar ducar C
 oeducar educaeducar Coeducar educa és
 Coeducar educar educar Co
 educar educa Co educar edu
 ucar coeducar educa Coeducar edu

**I Jornades
 Coeducatives**

17 i 18 de març de 2006
 Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya
 Rambla d'Egara 270 - Terrassa

Inscripcions:
www.conc.es/vallesoccidental
voccidental2@conc.es

Organitza:

Vallès Occidental

El Feminisme a Catalunya

Orígens

Per donar una pinzellada sobre la història, més recent, del moviment feminista a Catalunya, és indispensable remuntar-nos a les *Primeres Jornades Catalanes de la Dona* que van tenir lloc a la Universitat de Barcelona el maig de 1976, és a dir, ara fa trenta anys.

Aquestes Jornades, organitzades per uns pocs grups de dones i en una situació no gaire favorable, van suposar el trencament del silenci que durant els anys de dictadura van patir les dones, sotmeses a lleis específiques que les condemnaven a ser ciutadanes de segona. Cal recordar que estava penalitzat l'adulteri, l'amistançament, l'avortament i l'ús d'anticonceptius; que la pàtria potestat només era un dret dels pares; que les noies no tenien la majoria d'edat fins als 23 anys (els nois als 21); que l'escola era segregada...

Les Jornades van aplegar al voltant de 4.000 dones i van ser un fet rellevantment significatiu per la repercussió que van tenir. En els debats que s'hi van produir es concretaren reivindicacions llargament ajornades i sorgí la necessitat d'organitzar-se, fet que desencadenà la constitució d'un ventall molt ampli de grups de dones.

En aquestes Jornades, doncs, es van posar les bases per al desenvolupament del moviment feminista.

Evolució

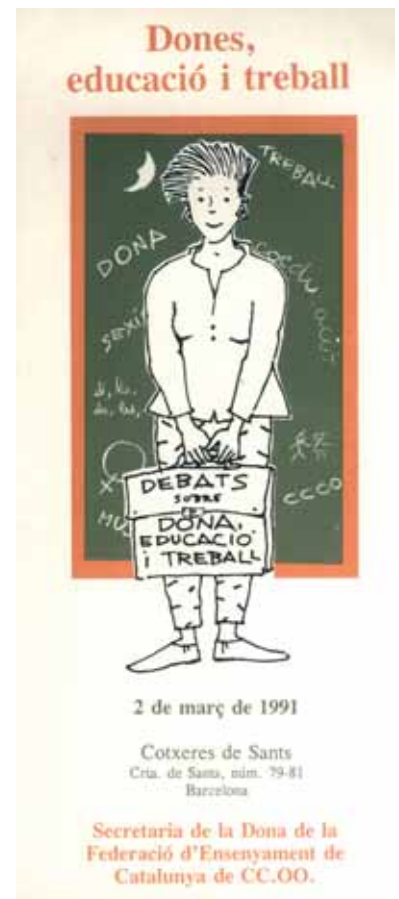
De bon començament el debat en el si del moviment fou intens, ja que es partia de plantejaments, interessos i reivindicacions molt diverses. Per una banda, hi havia els grups de dones que consideraven que la lluita per l'emancipació de les dones s'havia d'aconseguir en el marc de la lluita per l'alliberament de la classe treballadora i participaven en col·lectius específics de dones a més a més de formar part d'alguna organització política, partit i/o sindicat. Eren dones compromeses amb una doble militància a diferència dels altres grups més radicals que consideraven indispensable l'organització de les dones en grups autònoms de dones.

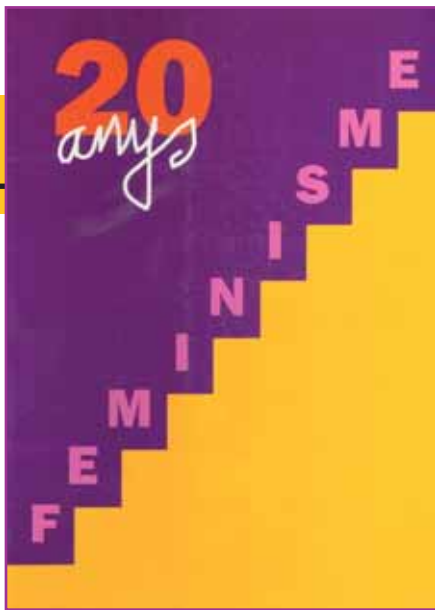
Les dones que defensaven el feminisme independent, també anomenat radical, veien com a causa principal de l'opressió de les dones l'organització patriarcal de la societat i per tant només podien ser les dones les que portessin la iniciativa i lluitessin contra les institucions i organitzacions patriarcales de les quals els homes formaven part.

El discurs dels diferents grups que configuren aquests dos grans perfils no era ni

homogeni, ni estàtic i va anar evolucionant. Així veiem com l'any 79 es creà el Partit Feminista i alguns grups es van posicionar en el Feminisme de la Diferència, que reivindica la subjectivitat de les dones i busca expressar la diferència sexual femenina com una forma més de la identitat humana, sense entrar a comparar-se ni a competir amb el sexe masculí i intentant donar des d'aquest posicionament una alternativa a la societat patriarcal.

Les primeres Jornades Catalanes de la Dona van tenir lloc a la Universitat de Barcelona el maig de 1976

Què estem fent

El debat es va anar modificant al llarg dels anys, però segueix obert. Els diferents grups continuen matisant les seves orientacions que actualment podem trobar agrupades en dos grans eixos, un correspondria al Feminisme de la Diferència i l'altre correspondria al Feminisme de la Igualtat, que fa seva la reivindicació de la igualtat de drets i d'oportunitats entre homes i dones com a eix principal de les seves reivindicacions i hi continua treballant des de tots els àmbits possibles.

En un principi els grups de dones s'aglutinaren en la Coordinadora Feminista, primer de Barcelona i després de Catalunya, que els primers anys coordinà reivindicacions i accions - manifestacions, tancades i judicis - i canalitzà debats.

Amb el temps la Coordinadora va deixar de fer aquesta funció i va acabar desapareixent. No per això deixaren de crear-se nous grups que abordaven les

reivindicacions que s'anaven concretant. Així doncs, en la dècada dels vuitanta es constitueixen grups de dones lesbianes, es formen diferents grups de dones joves i també grups amb reivindicacions molt més específiques (grups de dones antimilitaristes, pacifistes, DOAN, dones per dones, dones de negre) que es coordinaven en funció de problemàtiques concretes.

Si bé fa anys que no existeix una coordinadora com espai central, les dones hem continuat buscant espais de debat i d'actuació. S'han organitzat debats des dels diferents grups per tractar temes específics: seminaris i jornades de coeducació (universitat, sindicats...), jornades sobre immigració, salut... i fa 10 anys se celebraren les Jornades de 20 anys de Feminisme, moment important en el qual els diferents grups i corrents posaren en comú la diversitat i s'evidencià que aquesta no tenia perquè excloure i disgregar, sinó que era font de

riquesa, en tant que ens obliga i ajuda a aprofundir.

També les dones hem continuat plantejant reivindicacions importants i donant resposta a les agressions, especialment les de violència que es pateixen pel fet de ser dones. I hem aconseguit llocs on les dones ens podem trobar per estudiar, per parlar, per fer. A les universitats, als sindicats, als barris, als pobles hi ha Ca la Dona, un espai aconseguit com a reivindicació col·lectiva, que permet aixoplugar i compartir els diferents i diversos objectius. També al llarg d'aquest temps s'ha aconseguit que qualsevol mena de reivindicació calgui compartir-la, que calgui tenir un espai i que calgui lluitar.

En aquests 30 anys s'han aconseguit alguns objectius i també canvis importants en molts terrenys, no solament legislatius, i malgrat que encara queda molt per aconseguir, sens dubte, les dones som més visibles i podem fer sentir la nostra veu.

TRACTEM-NOS BÉ

Són a l'ordre del dia els maltractaments i les agressions sexuals en les parelles, exercits majoritàriament per homes contra dones, i aquest fet es produeix amb independència de l'edat de les persones.

La violència és com un virus que pot arribar a apoderar-se de les relacions interpersonals i en particular de les de parella. Malgrat això, podem tenir instal·lat un bon antivirus en el nostre disc dur, posant l'accent en allò positiu i en el foment dels bons tractes.

El rerefons imprescindible perquè funcioni aquest antivirus és el vessant educatiu i constructiu, com a mitjà per modificar les conductes individuals i les mentalitats socials que alimenten els maltractaments.

La llibertat és essencial per prescindir dels rols imposats per haver nascut home o dona, assumptes tan vitals com l'orientació sexual gai i lesbiana, les persones transsexuals o l'opció de no viure en parella poden resultar plenament satisfactoris. El reconeixement d'aquesta realitat pot contribuir a generar unes relacions més plurals i lliures. Ara bé, el conflicte interpersonal forma part de la vida, però podem exercir la nostra llibertat per triar la resposta: augmentar-lo o aprendre a resoldre'l de forma no violenta.

Lèxic dels bons tractes en les parelles

"Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets, i estan dotats de raó i consciència, i han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres".

Declaració Universal dels Drets Humans, article 1.

Antisexisme: lluita contra unes mentalitats que atribueixen qualitats i patrons de conducta diferenciats a homes i dones. Uns patrons que poden suposar patiment per a unes i altres, a més a més de discriminació i subordinació per a moltes dones.

La parella: la forma de relació més estesa avui entre persones del mateix o de diferent sexe. Pot ser una relació molt formosa, però no implica fusionar-se amb l'altra persona. No hi ha mitges taronges perquè tots som taronges senceres. Som éssers autònoms que decidim i compartim determinats projectes de la nostra vida amb l'altre membre de la parella.

Consens: és necessari per arribar a acords entre dues o més persones. L'assertivitat ajuda a negociar amb la resta de persones i no té res a veure amb la imposició. En la parella, en la família o en àmbits de relació similars, és necessari exposar les conveniències de

cadascú per poder discutir i buscar acords satisfactoris entre totes les parts implicades.

Tolerància: és el que necessitem amb tot allò que és diferent, ja siguin cultures, costums, personalitats o opcions particulars. El respecte i la consideració són necessaris per conviure, igualment que és necessària la crítica al tracte desigual, a allò que és injust i opressiu i que es troba en totes les cultures, costums o bé en les opcions que puguin realitzar-se.

Resolució no violenta de conflictes: aprendre a resoldre els conflictes que inevitablement es produeixen en tota relació interpersonal de forma no violenta. Per això, és imprescindible aprendre a reconèixer els nostres sentiments i assumir la responsabilitat de les nostres conductes. Hem de buscar una negociació justa i aprendre a trobar sortides constructives als conflictes, contribuirem d'aquesta forma a fer-los-hi front.

- Et sembla que el que hem dit fins aquí pot ser l'ingredient que afavoreixi els bons tractes?
- Pot, tot això, contribuir a afirmar uns valors necessaris per acabar amb la violència en les relacions interpersonals i particularment en les de parella?
- Ara bé, per transmetre aquests valors al nostre alumnat la millor eina és el tractament mitjançant cursos i tallers?

El nostre cap funciona com un disc dur que va acumulant informació al llarg de la vida, i la igualtat entre homes i dones encara avui és un camí inacabat, que només podrà finalitzar amb la implicació de tots.

Són molts els valors que necessitem desenvolupar socialment, però potser un dels més importants és l'empatia, entesa com la capacitat per posar-nos en la pell d'altres persones,

de comprendre-les, d'adherir-nos a la seva causa o bé, fins i tot, d'exposar la nostra opinió contrària de forma raonada; sense aquest valor, és difícil que els càstigs del nostre codi penal aconseguixin reduir els maltractaments i generar sense més, bons tractes.

Seguint aquesta línia d'actuació constructiva i positivista, per tal de prevenir la violència envers les dones, l'Institut Català de les Dones de la Generalitat de Catalunya endegà, el passat mes de novembre, la campanya "talla amb els mals rotllos", que engloba diverses actuacions sota el lema "enRAONA".

L'objectiu de la campanya és fer arribar a la població jove i adolescent de Catalunya (entre 16 i 25 anys), i específicament als nois, un missatge d'alerta per tal que s'allunyin de les conductes possessives, de la gelosia, del control i de l'agressivitat que apareixen sovint en les primeres relacions sentimentals i que la cultura tradicional ha justificat com a inherents a la passió amorosa i socialment acceptables entre la població masculina. El lema genèric de la campanya, "talla amb els mals rotllos", és el nom que engloba les accions de prevenció adreçades a la població jove que, a més de campanyes mediàtiques, conté un programa de formació per a joves agents educatius. Aquesta actuació forma part del programa d'actuacions per a l'abordatge integral de les violències contra les dones (2005 - 2007), que és un dels eixos que configuren el V Pla d'Acció i Desenvolupament de les Polítiques de Dones (2005-2007). El cartell, la falca radiofònica i l'espot de televisió es poden descarregar des del web de l'Institut Català de les Dones. L'espot, mostra diverses converses entre joves sobre aspectes de les seves relacions de parella, situacions en les quals les noies i els nois es qüestionen actituds masclistes freqüents i estereotips sexistes.

PROPOSTA DE TREBALL: Billy Elliot

A partir de Cicle Superior

Us presento una pel·lícula per treballar a primària des d'una perspectiva coeducativa i des de l'àmbit dels diferents currículums. És una activitat que es pot fer per commemorar el 8 de març o senzillament com una activitat de llengua o de socials, d'educació musical o plàstica, d'educació física, d'ètica...

Billy Elliot

Fitxa Tècnica:

Direcció: Stephen Daldry.

Guió: Lee Hall.

Producció: Greg Brenman i Jonathan Finn.

Duració: 110 minuts.

País: Gran Bretanya.

Any de producció: 2000.

Repartiment: Julie Walters, Jamie Bell, Jamie Draven, Gary Lewis, Jean Heywood, Stuart Wells, Mike Elliot, Janine Birkett i Nicola Blackwell.

Petita sinopsi

La pel·lícula situa l'acció a l'any 1984, en un poble al nord d'Anglaterra, en una època de vagues del sector miner que són reprimides amb tota duresa per les forces policials. El pare i el germà del nen protagonista, Billy, són miners dels que estan en vaga. En aquest context es viu molt estranyament que un nen vulgui dedicar-se a la dansa. El seu interès i el suport d'una mestra faran possible que el nen pugui arribar a ser un ballarí.

La pel·lícula està en versió castellana. El treball previ o posterior es pot fer en llengua catalana o aprofitar per treballar-la durant la classe de llengua castellana.

1. Treball previ

- Preguntar si algú l'ha vista. Si és així, que expliquin algun fet que recordin o què els va semblar.
- Si ningú no l'ha vista, es pot preguntar què els suggereix el títol i què els sembla que passarà a la pel·lícula.
- Situar el lloc on passa la història en un atlas

2. Mirem la pel·lícula

A segons quines criatures que no estiguin acostumades a veure cinema variat se'ls pot fer una mica lenta. Si es creu oportú es pot veure en dues sessions perquè en puguin gaudir més.

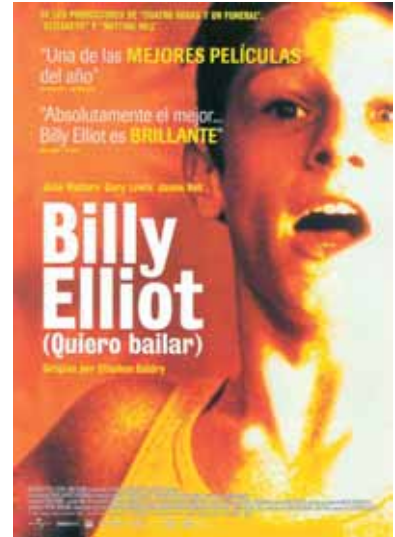
3. Treball posterior

Es pot conversar col·lectivament, o donar un qüestionari per treballar-lo en petit grup i després discutir sobre la pel·lícula tot el grup classe, o plantejar un treball individual...

- Fer-ne el resum. Comença un alumne o alumna i quan ja ha dit dues o tres frases el mestre o la mestra passa la paraula a una persona que ha de continuar.
- Tothom ha d'explicar el fragment que més l'ha emocionat, li ha agradat, l'ha entristit... i per què.
- En aquell poble d'Anglaterra, com a única possibilitat d'activitat extraescolar les nenes fan ballet i els nens boxa. Es pot fer referència a les possibilitats que tenen els nostres alumnes d'escollir activitats en horari extraescolar. Se'ls pot preguntar si han triat les que realment els interessaven o les que eren possibles, quina activitat els agradaria provar? Si ets un nen t'ha d'agradar forçosament fer futbol o fer boxa? Si ets una nena t'ha d'agradar forçosament fer aeròbic?

S'ha de fer referència a com els estereotips condicionen la nostra manera de viure, els nostres gustos, les nostres aficions... i tractar també sobre les estructures socials i si es poden modificar.

- Comentar la manera que tenen de relacionar-se les persones adultes a la pel·lícula. Lligar-ho amb l'ambient extern.
- Comentar el paper del Tony, l'amic del Billy. Veure que a qui li agrada la dansa no és homosexual i a qui no li agrada sí que ho és. Comentar què hagués passat si el Billy hagués sigut homosexual. Veure la seva evolució.
- Parlar de la situació laboral del pare i el germà. Explicar què va passar amb la mineria a Anglaterra als anys 80. Explicar conceptes com vaga, sindicat, fer d'esquirol...
- Comentar la contradicció del pare que vol mantenir la vaga, però que al mateix temps necessita recursos econòmics perquè els seu fill pugui fer la prova.
- Quin detall utilitza la pel·lícula per fer-nos entendre que la família del Billy s'ha quedat sense diners?
- Analitzar els recursos cinematogràfics que s'utilitzen per mostrar-nos la soledat del Billy.
- Analitzar les diferències que hi ha entre Billy i el nen que surt el dia que fan la prova per ingressar al Royal Ballet.
- Comentar la reacció de tota la família quan arriba la carta. El dret a la intimitat. També es pot utilitzar per comentar com l'alegria del Billy per veure que ha superat la prova va lligada al sentiment de por davant d'allò que se li obre i que és desconegut. Comentar en quins moments els nostre alumnes han experimentat un sentiment d'alegria tan fort o un sentiment de por. Analitzar també que els estereotips associen el sentiment de la por a les dones.
- Identificar el ballet del final i el paper del Billy. Recordar en quin altre moment de la pel·lícula sona la música del *Llac dels Cignes*. Es pot demanar que investiguin sobre el compositor d'aquesta música o es pot comentar en el mateix moment. Un altre dia se'n pot escoltar un tros. Es pot fer un treball de pintura lligat al sentiment que ens provoca la música.
- Es pot muntar una representació amb aquesta música o una altra en què tots i totes hagin de ballar.
- Que cadascú valori la pel·lícula d'1 a 4 (menys o més). Se'n pot fer la mitjana, passar el resultat a percentatge i expressar el resultat amb diferents tipus de gràfiques...

PROPOSTA de Treball : Què sentim quan...

Per a Educació Infantil i Cicle Inicial

Els sentiments d'en Félix

Fitxa Tècnica:

Autor: Didier Lévy
 Col·lecció: Cruïlla. Publicacions Generals
 núm. pàgines: 45

Saber què sentim i posar-hi nom pot:

- Possibilitar-nos el coneixement de nosaltres mateixos.
- Afavorir el diàleg i les relacions interpersonals.
- Prevenir la violència com a fórmula per resoldre conflictes.
- Ajudar a buscar estratègies per sentir-nos millor.
- Comprendre com se senten les altres persones.

Els sentiments d'en Félix. El conte és una bona eina per treballar els sentiments i les emocions del nostre alumnat. Presenta amb humor i realisme diversos sentiments: estimació, alegria, descontent, orgull, decepció, gelosia, curiositat, tristor, avorriment, vergonya, por, tranquil·litat i felicitat. Utilitza un personatge masculí molt tendre i imatges i situacions de la vida quotidiana en les quals els nens i nenes es poden veure identificats.

Orientacions metodològiques:

- Petit grup, perquè tothom pugui parlar i escoltar.
- Treballar 4 o 5 sentiments per sessió.
- Cada vegada que es treballa un sentiment, acompanyar-ho de les il·lustracions i de l'expressió corporal.
- Utilitzar l'expressió oral, gestual i facial per representar les situacions.
- Veure quan se senten, ells i elles, com el protagonista i si els agrada tenir el sentiment triat.
- Si no els agrada, explicar què fan per sentir-se d'una altra manera, què els agradaria fer o què els agradaria que fessin les altres persones implicades.
- Escriure el nom dels sentiments i penjar-los al suro de tal manera que puguem identificar-los quan convingui.
- Assegurar que tot el grup ha escoltat les vivències dels companys i companyes.

PROPOSTA de Treball: Tina la Superbruixa

Per a i Cicle Mitjà

Tina la Superbruixa

Fitxa Tècnica:

Autor: VV.AA.

Editorial Bruixola (català) i Bruno (castellà)

La lectura és una activitat important amb la que podem adquirir informació, nous coneixements, ens ajuda a fer-nos una idea sobre el món en que vivim i, a més a més, ens deixar volar la imaginació i gaudir per tot això i és una activitat important en el currículum escolar.

La lectura és una eina, més, que ens permet reflexionar i qüestionar els estereotips i models socials, imperants, profundament sexistes, que estan presents en el nostre entorn.

Cal aprofitar, doncs, tots aquells recursos, en aquest cas els llibres, que ens brinden l'oportunitat de fer una lectura diferent i que ens possibiliten habitar-nos a prendre consciència dels estereotips i a argumentar i desenvolupar idees pròpies i no donar per vàlides conductes, actituds, situacions que socialment es donen com a vàlides.

La Tina Superbruixa és una col·lecció de llibres que pot servir-nos per aquesta tasca.

La Tina és la protagonista i és una nena. Una nena simpàtica ingeniosa i decidida, amb problemes molt quotidians que es troba, per casualitat, un llibre d'encanteris a les seves mans. Amb aquest llibre la Tina es converteix en una Superbruixa que li permet abordar una aventura rere d'altra.

El ventall de llibres on La Tina és protagonista és llarga i té títols força engrescadors: La Tina i els pirates, La Tina detectiu, al circ. Boja pel Futbol....

Aquesta és una col·lecció que es pot trobar tant en català com en castellà.

Les activitats poden ser moltes, una petita mostra:

- Comentar la lectura i definir el personatge i valorar-lo.
- Posar en comú les idees que ens suggereix la protagonista i preguntar-nos si és una bruixa standard, i que en pensem de les bruixes.
- Reflexionar perquè la paraula bruixa, en llenguatge col·loquial és un descalificatiu i un insult.
- Investigar sobre l'existència de les bruixes, qui eren i que feien.
- Inventar-nos una història amb la mateixa protagonista o amb nosaltres com a protagonistes.
- Dissenyar la possible tapa d'un llibre amb el títol adient que serveixi de reclam que cridi a la lectura.

Vivim en una societat estereotipada, en la qual el ferotge món de les multinacionals, ajudat per alguns mitjans de comunicació, usa i abusa d'aquests estereotips socials. Els videojocs en són un bon exemple.

Aquí volem recollir la ponència, inclosa en el *V Encuentro de las Secretarías de la Mujer*, d'Enrique Javier Díez Gutiérrez "*El sexismo en los videojuegos*". Aquesta ponència sosté, a grans trets, que els videojocs estan fets per homes i per als homes, afavoreixen les conductes masculines i reforcen el paper masculí i, a més a més i en moltes ocasions, hi ha mostres d'incitació al sexisme.

Enrique Javier va iniciar la seva ponència amb la següent pregunta: quantes persones assistents a les jornades coneixien algun videojoc? La resposta va ser delatora, un 90% del públic assistent desconeixiem els continguts d'aquests entreteniments. Aquest, no és un fet ni aïllat ni casual, hi ha estudis que han revelat que els videojocs són desconeguts per gran part de les persones adultes.

Per tant ens enfrontem a un medi que està lliurement en mans de les multinacionals i els consumidors (infants i joves).

Anem a veure de què estem parlant:

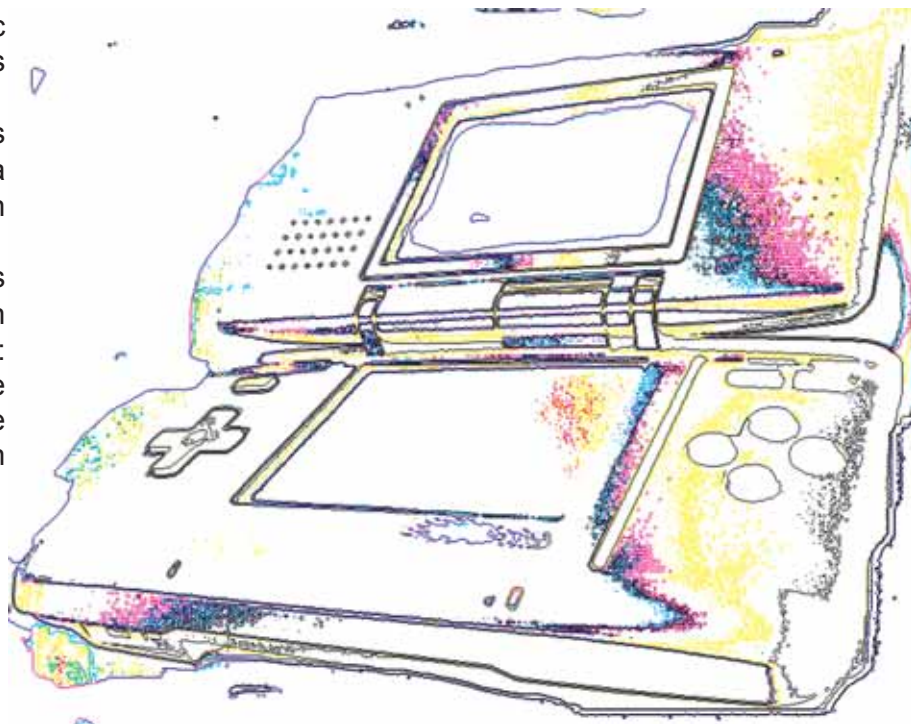
Els jocs, els videojocs, com actuen?

Des del moviment pedagògic l'Escola Nova, el joc va prendre un important protagonisme com a mètode d'ensenyament - aprenentatge i es va introduir a l'escola perquè té un valor educatiu molt important.

Un videojoc és un joc electrònic interactiu que ofereix activitats lúdiques:

- Per una banda els videojocs ofereixen, als infants, una manera d'entendre l'entorn cultural que els envolta.
- Per una altra banda són jocs que donen i desenvolupen diferents tipus d'habilitats: manuals i psicomotrius; de coordinació ocular i visual; de lateralitat i d'organització en l'espai, entre d'altres.

Per tant ens trobem davant d'unes eines que podrien ser molt bones per afavorir l'aprenentatge i realment l'afavoreixen.

Però, de quins aprenentatges estem parlant? Què treballen els videojocs?

- La majoria de videojocs comercials reproduïxen estereotips sexuals contraris als valors que transmeten les escoles, i que són valors coeducatius.
- Els personatges dels videojocs són majoritàriament masculins, amb rols associats a la força, al poder i a la dominació. Mentre que la figura de la dona es representa només en un 17% i sempre en actituds de submissió, fragilitat i passivitat.
- Val a dir que últimament alguns videojocs estan potenciant una nova imatge, es tracta de videojocs en els quals la protagonista és una heroïna. La dona assumeix valors i rols tradicionalment masculins, actua igual que els seus col·legues masculins, però presentada com a símbol sexual virtual.
- Els personatges femenins habituals apareixen en els videojocs en tres claus, òbviament estereotipades i que estereotipen:
  - Model masoquista (passives i submises, dones que han de ser salvades per un heroi).
  - Model sàdic (reproduïxen l'arquetip viril, però amb atributs físics molt exagerats).
  - Model Barbie (consumistes, superficials i decoratives).

Val a dir que aquests models de dona responen a la projecció de la imatge que tenen molts homes sobre les dones.

El sexisme es troba implícit en el model social que ens envolta i que es transmet amagat en el procés de socialització. Vivim en una societat jerarquitzada-piramidal, en els estrats més alts de la qual hi són els homes, per aquesta raó tot allò més preuat o valuós s'ajusta a un esquema masculí. Això ha desenvolupat un codi de conducta no explícit, no està escrit enlloc, però si acceptat. Allò masculí és genèric i neutre, enfront d'allò femení que és considerat una excepció.

A més a més, i per si no n'hi ha prou, el sexisme no només fa referència a la imatge o la funció de

la dona, sinó també a la construcció d'un món virtual basat en el que podríem anomenar "la cultura mascle", aquesta cultura exalta una visió del món en la qual dominar es converteix en l'objectiu primordial, com si fos un gran joc. No es pot dir que provoquin violència però sí que acostumen a la violència, es tracta d'un problema social, un fenomen estructural que s'anomena "violència cultural".

Que s'hi pot fer?

En la cultura de lliure mercat, és la persona qui ha de decidir què és bo i què és dolent, sembla que siguem els consumidors els que puguem escollir si juguem a videojocs o si apaguem la tele, però on és la discussió sobre els continguts i els valors que s'han de promoure?

La tecnologia hauria d'estar al servei de la comunitat i no al servei del rendiment econòmic. No seria més lògic crear productes d'acord als drets humans? Les propostes d'acció giren a l'entorn de tres eixos:

- 1-Exigir a les multinacionals que creïn videojocs amb valors socials positius i amb aportacions de totes aquelles característiques que s'han atribuït injustament al sexe femení.
- 2-Establir un marc legal que reguli el mercat dels videojocs. Fa pocs dies ha sortit a la premsa que Amnistia Internacional ha sol·licitat al Govern espanyol: la creació d'un marc legislatiu estatal per protegir els 3 milions de menors que consumeixen videojocs. Segons el seu informe denuncien que els videojocs promocionen una normalització dels abusos dels drets humans, en concret, fomenten rols i estereotips discriminatoris cap a les dones i la violència de gènere.
- 3-Recolzar els agents educatius fonamentals (famílies i escoles) perquè eduquin en l'anàlisi crítica dels continguts i valors que transmeten els videojocs.

Cal analitzar quins són els mecanismes i les estratègies que generen un tipus de pensament i una sèrie de creences, per poder-les canviar.

la vida personal, familiar i laboral del personal al servei de les administracions públiques de Catalunya. Aquesta llei pretén integrar en un sol text totes les disposicions vigents fins ara i aporta, en el seu articulat, disposicions que amplien i/o milloren alguns dels permisos, excedències i reduccions de jornada que ja estaven regulats, però potser la

Aquestes mesures que cal adoptar per a la conciliació de la vida laboral, personal i familiar han d'anar acompanyades de recursos que les facin possibles. En el nostre país cal una inversió important per fer front a les carències de la implantació i universalització de serveis de la vida diària (SAD). Aquesta manca de serveis que s'afegeix a **una forta tradició familiar que considera les dones responsables de les tasques domèstiques** i familiars fa que les dones visquin la doble presència i es trobin atrapades quotidianament entre el treball remunerat i el treball domèstic familiar.

La llei aprovada l'any 1999 (Llei per promoure la conciliació de la vida laboral i familiar de les persones treballadores) recull tota una sèrie de mesures dirigides en gran part a les dones i, tot i que algunes eren necessàries, la majoria no fan més que perpetuar les diferències existents entre homes i dones. Però, sobretot i molt important, la llei no ha contribuït al repartiment de les tasques domèstiques i de cura entre els homes i les dones, malgrat els múltiples intents fets per les dones perquè això es produeixi.

Aquest any s'acaba el termini per la transposició de la Directiva 2002/73 aprovada pel Parlament Europeu. Actualment el govern està treballant en la llei d'igualtat en la qual, entre d'altres aspectes, s'haurien d'esmenar els dèficits que s'han fet evidents amb la implantació de la llei 39/1999.

A Catalunya està a punt de ser aprovada al Parlament, la llei de mesures de conciliació de

novetat més remarcable és la proposta d'un permís de paternitat de quatre setmanes per al pare que podrà ser gaudit immediatament després del de maternitat.

Sempre havíem considerat un permís de paternitat individual, remunerat i no transferible com a element estratègic per a un millor repartiment del treball de cura de les criatures i pel seu impacte en les empreses quant a la qüestió de la discriminació de les dones. Així mateix és necessari legislar la utilització del permís de maternitat per part del pare en el cas que la mare no treballi. Aquests dos darrers supòsits garantirien al pare el seus drets individuals a atendre les seves criatures i, alhora, reforçarien l'assumpció de les responsabilitats familiars per part dels homes.

Resumirem els canvis que plantejarem en dos punts: d'una banda, l'exigència d'unes polítiques que facin realment possible conciliar, homes i dones, la vida laboral, la personal i la familiar; polítiques que han d'anar lligades estretament al ple reconeixement de drets ciutadans a les persones dependents i, per tant, a la creació dels serveis necessaris per a la seva cura i atenció. I, d'altra banda, a un replantejament del contracte social no escrit que segueix considerant els homes els principals responsables de "guanyar el pa" i, en conseqüència, amb plena disponibilitat per al treball i les dones principals responsables, i realitzadores, de les tasques de la llar i de la cura de les persones.

L'ANALFABETA. Narració autobiogràfica

Autora: Agota Kristof

Onze capítols per onze moments de la vida d'A.K; de la nena que devora els llibres a Hongria, a l'escriptura de les primeres novel·les en francès. Una "perla" dins el gènere autobiogràfic; com en tan poc espai es pot dir tant i tot?

PENÉLOPE Y LAS DOCE CRIADAS

Margaret Atwood Ediciones Salamandra, S.A. Barcelona. 2005

La reconeguda escriptora canadencsa proposada pel Premi Nòbel ens presenta una subversió de l'Odissea donant veu a Penèlope, l'esposa d'Ulisses. En aquesta ficció mitològica podem esbrinar quina va ser, potser, la sort de les seves dotzes criades i també la dels seus pretendents assassinats.

PAÍS ÍNTIM Premi Prudenci Bertrana

Maria Barbal Columna Edicions, Llibres i Comunicacions Barcelona. 2005

Maria Barbal aprofundeix en la relació entre mare i filla, relació emmarcada i estretament marcada per la Història on s'esdevé: la guerra civil, la dictadura, la transició, la democràcia... La filla que s'ha "instal·lat en la pena com en un país" cercarà de reconciliar-se amb una herència injusta a través de l'amor i l'amistat.

EL VIAJE DE CAROL Imanol Uribe (Espanya 2002)

Es tracta del viatge iniciàtic d'una adolescent amb el rerafons de la guerra civil espanyola. Film de figures femenines (la mare fugissera, la mestra còmplice Maruja, la tieta tradicional...) que acompanyen aquesta noia en el seu creixement personal i emocional. Pel·lícula sensible, plena de matisos, i ideal per a treballar al aula els dubtes i indefinicions de l'adolescència, la construcció de la personalitat, el primer amor, les relacions nois-noies, l'amistat, la mort. El context històric subratlla la trama i l'enriqueix amb elements socials i polítics sempre viscuts des de l'òptica de aquesta adolescència atemporal.

LA ESCURRIDIZA (L'esquive) Abdellatif Kechiche (França 2003)

Aquest film francès realitzat en el 2003 i estrenat aquí al 2005, coincidint amb els conflictes de les "banlieus" de les grans ciutats de França, sembla una premonició de la situació. No és estrany, ja que el seu realitzador coneix molt bé aquests barris i les seves realitats viscudes personalment. Es tracta d'una mirada exempta de valoracions, que permet a l'espectadora treure les seves pròpies conclusions sobre l'entorn i els/les joves que hi viuen sense més horitzó que la desolació dels espais urbans degradats, però amb "l'espoir" dels "Jocs d'amor i fortuna" de Marivaux.

